

I Concurs Literari “Sant Jordi”

LA RUFACA AL COR

Sofia Garçon i Peyrí

1r Premi Categoria Adult

Estic tan cansada! Em sento a les darreries de la meua vida. No sé perquè he agafat la ploma. A qui li pot interessar aquesta història? No queda ningú. Tots són morts. La guerra, la fam i les malalties se'ls han anat emportant, un darrera l'altre. Primer van marxar els homes, els de casa, els de totes les cases, a lluitar contra França. En Rafel, el meu marit, com a 1er capità de Fusellers de Muntanya, els Miquelets, tenia en el seu regiment molts dels caps de casa de la vila. Tots amics i coneguts. Ei, Maurell!— li deien, ens portaràs a la victòria i fotrem fora de la nostra terra a aquests gavatxos! . Sí, se sentien cofois de poder servir el seu país, Catalunya. Se sentien forts, invencibles.

En Rafel estava tan elegant amb el seu uniforme: casaca i calces blaves fins a genoll, mitges blanques, gipó groc, camisolina blanca amb el seu corbatí negre, barret de tres puntes... i el fusell! Feia goig i feia respecte. Era alt i la tasca de treballar i administrar les seves terres, les terres d'en Maurell d'Ur, per on passejava a cavall, l'havia convertit en un home fort. A més, tenia una rialla oberta i confiada. El seu càrrec com a cònsol de la vila de Puigcerdà, juntament amb un caràcter segur i emprenedor, provocava l'admiració i, de vegades, també l'enveja d'alguns vilatans.

Quan va arribar l'hora de marxar amb els seus homes, en Rafel se'm va apropar. Allà, palplantats a l'era del mas, un davant per davant de l'altre, tot i lluir el sol sentia un fred que em borbava el cos. El torb bufava als cims i mentre ell despenjava amb una mà els cabells foscos i rinxolats d'en Joan, el nostre petit que s'arrapava a les meves faldilles, amb l'altra va agafar per l'espatlla a en Pere, i prement fort li va dir: “Pere, et faig responsable del mas, de la collita, de la seguretat de tots vosaltres. Amb 15 anys ja ets un home. Defensa als teus i a la teua terra. Tingues cura dels teus germans i de la mare”. En Pere, que feia dies se'l veia morrut, li va respondre capcot: “Pare, el que jo voldria seria anar amb vos i lluitar al vostre costat. Però entenc que em necessiteu al mas i que la mare no es pot quedar tota sola. Compteu amb mi!”. En Rafel somrigué i l'abraçà fort, ben fort. Se sentia orgullós del seu fill. Llavors, dirigint-se cap a mi, amb un somriure

forçat i amb els ulls brillants per l'emoció, em va prendre l'Elisenda dels braços, li feu un petó dolç al front i li passà la petita a en Pere. Em va mirar amb aquella mirada seva penetrant que em feia tremolar, que feia que el meu cap, el meu enteniment, es perdés dins aquella profunditat. Una profunditat d'un blau transparent que amagava moments únics viscuts per tots dos, que prometia una vida intensa i un desig sempre anhelant. Encara sento el seu alè, encara sento l'escalfor dels seus braços i la presa de les seves mans quan a l'abraçar-me em feu un petó lleuger als llavis i em digué a cau d'orella allò que més m'agradava. Les llàgrimes van començar a brollar dels meus ulls, no les podia controlar. Ell les va assaborir una a una i vam posar fi a aquell moment amb un petó desesperat. Era el desesper de la por; jo per la seva imminent absència, la possible pèrdua i la soledat, ell per allunyar-se del seu sí, de les seves arrels, de nosaltres. Mentre els vàiem marxar, vaig sentir un braç que m'envoltava la cintura i una mà que m'acarona els cabells. En Pere, amb l'Elisenda a coll, i en Joan estaven al meu costat. Ells serien a partir d'aquell moment el meu suport.

Els dies em van anar passant sense esma, sense alegria, només l'esperança del seu retorn ens feia seguir endavant. En Joan i l'Elisenda encara gaudien, enjogassats, a estones, però en Pere s'havia anat tornant callat... El seu mutisme em feia sospitar el pitjor. I així va ser. Un dia la muller d'en Peyró de Dorres, amb la qual ens unia una amistat des de mainatge, va arribar a casa desconsolada i desfeta. Abans de tenir temps d'apropar-m'hi vaig sentir com entre singlots em cridava: “Violant, ha marxat! Ha marxat!”—. Em vaig sentir morir. No em calien més explicacions. Déu meu! En Pere, el meu Pere no havia pogut resistir la temptació de creure's home. Després d'aquell dia, en Benet Forcada, rector de Santa Maria de Puigcerdà, a qui jo sempre havia pres pel meu oncle, es va fer càrrec de nosaltres. Mesos més tard, quan se li escapava la vida, em va confessar i vaig saber el secret, aquell que des del meu naixement anava de boca en boca.

Les setmanes passaven. Rebiem notícies esfereïdores. Els Miquelets aconseguien victòries al

Conflent però tot i ser experts en moure's per les muntanyes sovint tenien baixes. Les represàlies eren terribles. En Descallar, el seu cap, detingut en més d'una ocasió, sembla que encara resistia. Què hauria estat d'en Rafel i d'en Pere? La nostra situació a casa era dramàtica. Les tropes franceses van envair la vall. Van cremar esglésies, ens van prendre les collites, vam haver d'hostatjar la soldadesca a casa nostra, ens van requisar el poc bestiar que ens quedava. Era la misèria. La fam em va atiar la imaginació i vaig començar, sense pensar-m'ho gaire, a fer el contraban, com tantes altres famílies. Tot i així, el guany, més aviat magre, no va ser prou per allunyar l'espectre de la mort. Primer l'Elisenda, tan petita, amb aquells ulls blaus com els del seu pare i la rialla despreocupada, es va anar consumint. Va deixar de menjar, el color de la seva pell va emblanquir i la

seua mirada es va quedar suspesa un vespre mentre jo la vetllava en un dels seus somnis inquietos. En Joan, al meu costat, em va haver de treure la nena d'entre els braços, mentre jo no parava de cantar-li la cançó de bressol que, manyaga com era, sempre em demanava. Aquella nit, mentre tots dos la ploràvem en Joan es va començar a sentir enfibrat. No puc, no tinc forces per continuar el relat d'aquelles hores d'angoixa, d'aquell infern, que només una mare pot entendre. Dos dies després, la guerra, la fam i la misèria m'havien deixat finalment sola i buida com un erm.

Ara, quan sembla que aquesta darrera guerra ha arribat a la seva fi, fins quan?, i l'esdevenir d'un nou segle s'apropa espero, enmig de les comoditats que m'ha portat ser l'hereva del que va resultar ser el meu pare, que arribi un somni. Un somni on en Rafel apareixerà amb el seu somriure i la seva mirada, i tornarem de nou a ser una família arrelada a aquesta terra aspra i dura, però una terra d'acollida per a tots els passants d'un costat i l'altre d'aquesta frontera imposada, d'aquesta frontera que ens limita i de la qual un dia ens deslliurarem.

Ara de la Nativitat de Nostre Senyor de 1676, avui tercer dia del mes de març de dit any. Fet a la cambra de la casa d'en Maurell del carrer Querol de Puigcerdà.

Violant Maurell i Forcada

EL COLLARET DE LA REBESÀVIA

Mercè Mayol Rocaí

1r Premi Categoria Infantil

Estic trista, els pares m'acaben de dir que haurem de marxar de la casa on he viscut sempre, perquè no tenim prou diners. Aniré a les golfes per a recollir les joguines velles que em voldré endur.

A les golfes m'entretinc mirant el bagul dels avis, allà hi han tots els records de la meva família materna que sempre havien viscut en aquesta casa. Trobo una mena de llibreta antiga i la començo a llegir. És un diari de la meva rebesàvia i sento molta curiositat per veure què hi va escriure. Em passo la nit llegint-lo d'amagat dels meus pares. Ho explica tot: quan era joveneta, el seu casament, la il·lusió de la primera filla (la meva àvia). Em crida l'atenció quan parla del seu collaret del casament amb perles i diamants. L'àvia sempre m'explicava que el collaret s'havia perdut a la guerra, però el diari diu que el

guardava en un calaixet secret d'una arca de núvia antiga. I si fos l'arca de núvia que té la mama al menjador?

Baixo corrents a mirar-ho, remeno tota l'arca però no trobo cap calaix secret, demano ajuda als pares però no em fan gaire cas, estan recollint les coses per marxar de la casa, insisteixo i ve la mare a ajudar-me. Veiem un tros de fusta mal col·locat i és un calaix que sobresurt. Molt intrigades l'obrim i trobem el collaret de perles i diamants.

Ara no haurem de marxar de casa perquè amb el collaret pagarem l'hipoteca.

QUE FELIÇ ESTIC D'HAVER-LO TROBAT!
Gràcies a la meva rebesàvia podrem seguir vivint a la nostra casa.